

נועם אמרים

דברי אלוקים חיים מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שיעור פרקי אצות, פרק ה, פרשת צהר-צחוקומי, תש"פ

ארבע מידות באדם

חשיבותן של המידות הטובות

מה אנו יכולים ללמוד לחיי היום-יום מדבריהם של חכמי המשנה אשר הם היו אומרים.

אנו נתבונן היום בשתי משניות מפרק חמישי. במשנה י"ד, אומר התנא:

ארבע מידות בהולכי בית-המדרש. הולך ואינו עושה - שכר הליכה בידו. עושה ואינו הולך - שכר מעשה בידו. הולך ועושה - חסיד. אינו הולך ואינו עושה - רשע.

על כך הקשה מרנא הבעש"ט הקדוש זי"ע שתי קושיות נמרצות. תחילה, מדוע מציין התנא ומקדים שמדובר ב**ארבע מידות בהולכי בית-המדרש**; בשלמא ההולכים וגם זה שאינו הולך אבל עושה, עדיין יש בהם. אולם זה שאינו הולך ואינו עושה, וכי הוא נמנה בין 'הולכי בית-המדרש' כאשר בינו ובין בית-המדרש אין ולא כלום. ולשון התנא צריכה ביאור. ותו, מדוע זה ההולך לבית-המדרש אולם אינו עושה בו מאומה ללמוד ולהתפלל, עדיין **שכר מעשה בידו**? וכי בעצם כך שנסע והגיע לבית-המדרש הוא כבר זכאי לשכר למרות שהוא לא עשה שם דבר. וכי מה יתרון להגעתו לבית-המדרש אם אינו עושה בו מעשה בית-מדרש? אתמהה.

הולך ואינו עושה

אכמנהגה ישראל תורה, אנו לומדים בשבועות הללו, שבועות הקיץ, את פרקי אבות. וכאשר לומדים את המשניות הללו, אין די לפרש אותם בהבנה ולבאר בהם ציצים ופרחים. עלינו להתבונן בדברי חכמנו זכרונם לברכה ולהוציא מהם הדרכה הנוגעת לנו לעבודת-השם למעשה.

א את חלקו המרכזי של השיעור דנן, מסר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בשיחת-קדשו שהועברה ב'קול סאטמר' לכלל חסידי סאטמר בכל רחבי תבל. השיעור נסר במוצאי ל"ג בעומר, ורבו שליט"א פתח וציין: "הערב חל יומא דהילולא של הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע שהסתלק ביום ל"ד בעומר. צדיק וקדוש זה היה יסוד פרנסתם של ישראל. מקובל בידינו שצדיק זה היה דורש משך עשרים ושתים שנים מיד שבת בפרשת המן, כשהוא מקשר את דבריו לפרשת השבוע, על מנת להמשיך השפעת פרנסה לבני ישראל. ואכן, באותן שנים לא ידע שום יהודי בכל גלילות רימנוב ואף מוחצה לה, כל צער ומחסור בפרנסתו."

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א אף התייחס בקדשו למצב השורר שהפך את דרך הנחלת התורה, על-ידי הטלפון: "הרי אנו בבחינה שנאמר בעת 'מתן תורה' - **כף אשר דיבר ה', נשמע**; כשאנו מקבלים תורה מפי השמיעה. גם תלמידי תלמודי-התורה, תלמידי הישיבות ואפילו אברכי הכוללים, כולם לומדים תורתם דרך הטלפון". לאחר מכן ביטא כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א את כבוד האכסניה המוכונדת ונקיית הדעת של 'קול סאטמר' ופתח בשיעור קדשו בלימוד דברי התנא קדישא באבות.

סתירה במשנה

משנה נוספת שנתעמק בה, היא משנה כ:

יהודה בן תימא אומר: הוי עז כנמר, קץ כנשר, ריץ כצבי וגיבור כארי, לעשות רצון אביך שבשמים. הוא היה אומר: עז פנים לגיהנום ובושת פנים לנן עדן. יהי רצון מלפניך ה' אלוקיני ואלוקי אבותינו שיכנה בית-המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך.

ולכאורה דברי התנא סותרים עצמם מיניה וביה. תחילה הוא מצווה עלינו להיות 'עז כנמר', כלומר - מידת העזות היא מידה טובה שאדם צריך לקנותה לעצמה, כך יוכל לעשות רצון אביו שבשמים. מה כתיב בתריה - **עז פנים לגיהנום**, הרי שעזות מצח היא מידה גרועה שמי שרגיל בה, סופו שנוחל גיהנום. ושומה עלינו לבאר האם עזות פנים היא מידה טובה ומשובחת או שמא מידה גרועה ואימה.

ובכלל, מה שייך לחתום את דבריו באותה בקשה - אותה אנו מבקשים מדי יום עם תום תפילת העמידה - **יהי רצון מלפניך, ה' אלוקיני ואלוקי אבותינו, שייכנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך**. מה שייכות יש לתפילה ובקשה זו לעצם הדברים הנאמרים. עוד קושיות רבות ושונות הקשו המפרשים על מנת להבין את המשנה הזו, ואנו אין לנו אלא להלך בכרמי הביאור על מנת להבין מדברי התנא איך עלינו לנהוג, הלכה למעשה, ללמוד לדעת את אורחות התורה והמצוות ולדעת את הדרך בה נלך ואת המעשה אותו נעשה.

עולם קטן

נקדימה להביא מדברי הגמרא במסכת בבא-בתרא (ט). **אמר רבי יצחק, הנותן פרוטה לעני, מתברך בששה דברים, והמפייסו בדברים זוכה ל"א**. כלומר, מי שעושה צדקה ומעניק מממונו לעני, הרי הוא זוכה לשש ברכות האמורות בתורה, ואילו זה שמפייסו בדברים ועושה עמו חסד בלשונו, הרי הוא זוכה ל"א ברכות - ובתוספות הביאו שזה המפייסו זוכה לאחד עשר דברים בנוסף על שש הברכות הראשונות. עד כדי כך רמה מעלת מצוות צדקה וחסד. נקדים עניין נוסף, על מנת להגיע לביאורם של דברים.

ב ולדוגמה קושיה נאותה שלא נתעב אודותיה: מדוע משתמש התנא בחיות טמאות - מלבד הצבי - על מנת ללמוד את המידות שצריכים לדעת בעבודת הבורא. ועוד רבו כמו רבו הקושיות והתירוצים.

הזוהר הקדוש מבאר את דברי הכתוב הנאמר מפי הגבורה בעת בריאתו של אדם הראשון, שאמר: **נעשה אדם**. וביאורו (פרשת פנחס, דף רלח, ב) שבאמירה זו פנה הקב"ה אל כל מעשה בראשית אשר ברא בימי המעשה הראשונים, ואמר להם: **נעשה אדם** הבה נעשה כלנו בכוחותינו את האדם הנברא. כל אחד מן הנבראים יתן משהו מכוחו ועל ידי כל הכוחות שיש בעולם ייבא האדם. כביכול הבריאה כולה שותפה היא ביצירת האדם. וכתבו בספרים (אהל יעקב בפרשת בראשית, ובאבן שלמה, בפרשיות בראשית ותוריע) מסיבה זו מכונה האדם 'עולם קטן', שכן הנו בן-אנוש קטן שכל כוחות שיש בבריאה כולה, בעולם כולו, נזרקו בו ונטבעו בטבעו.

ואם מכל הברואים כולם נבללו כוחותיו של האדם, הרי שגם מהנחש הערום קיבלנו כוחות. אולם הנחש אין בו טוב, הוא כולו רע ואת רשעו הוא עושה על מנת להרע לזולתו כשלעצמו אינו מיטיב מאומה - ומידת הנחש שיש באדם אינה טובה.

טבעו של נחש

להבין על עומק אכזריותו של הנחש, נוכל ללמוד מכך שהגמרא מספרת (ערכין טו, ב) שלעתיד לבוא יתקבצו החיות כולן ובאות אצל הנחש ויטענו לעומתו על כך שהוא מזיק ללא כל תועלת. אמנם, כל החיות טורפות, אולם החיות האחרות טורפות בשביל קיומן, למען יוכלו להתקיים ולחיות. ארי דורס ואוכל, זאב טורף ואוכל, אולם הנחש - הרי הוא מקולל וכל מה שהוא טועם, טעם עפר בא לפיו, ואם כן מה יש לו להכיש אחרים, הלא אינו נהנה מכך וכל הכשתו היא להזיק בשביל להזיק בלבד, ללא כל תועלת.

חכמינו ז"ל משווים אל הנחש את הדילטור, זה המספר לשון-הרע. אדם הולך ומדבר סרה על חברו מבלי שירוויח מכך דבר. הוא מזיק לחברו, מבאיש את שמו, כשלעצמו אין כל תועלת מכך. להזיק בשביל להזיק בלבד. זוהי שפלותו של המספר לשון הרע שהוא נבזה כמו הנחש האכזרי המזיק בלי שיהיה לו עצמו כל תועלת מכך. הלא זוהי רציחה לשם רציחה. אוי לו למי שמדבר לשון-הרע שעונשו רע ומר. וזהו מהותו של הנחש, ועל כן כשהתורה מספרת בפרשת בראשית על הסטרא-אחרא היוודת לעולם להסית את אדם וחווה לעבור אל פי ה' הרי היא באה בדמות נחש, הנחש הקדמוני. כי זהו הנחש שכל מיתה ורע שבעולם נגרמו בעטיו. ובנו - בכל בן אנוש - יש טבע מכוחו של הנחש.

הנחש הזה, ששה שמות יש לו שהמה ששה כוחות, וכפי המבואר באבות דרבי נתן (א, טז), ששה שמות יש לו לנחש: נחש, שרף, תנין, צפעוני, אפעה, עכשוב. ומזה נוכל להבין

שכאשר עני פושט ידו לבקש מאיש יהודי צדקה, הרי כוח הנחש שביהודי מתחיל לבעור בקרבו ולהניאו מלהטיב לזולתו, כי הלא הנחש הוא כל כולו רע והזקת האחר. ברם, כשהיהודי משבר את טבע הנחש הטבוע בתוכו והוא מעניק משלו ומיטיב לזולתו - הטבה לשם הטבה - הרי הוא משבר בכך את כוח הנחש אשר ששה שמונת יש לו ועל כן כל הנותן ברכה לעני זוכה לשש ברכות, נגד ששת הכוחות אשר שיבר. וכאשר מוסיף האדם לעשות גם חסד בכך שהוא מפיס בדיבור טוב את העני הזקוק לו או בכל עזר וסיוע שהוא יכול להיטיב לזולתו - ברכותיו משתרקות ומתרבות עוד יותר.

הרה"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע כתב (ליקוטי מוהר"ן, פרק לא) שכוח הצדקה הוא ככוחו של גלגל המניע. כהאי עלמא שהוא כגלגל החוזר (שבת קנא, ב). כאשר יהודי מפרשי צדקה ממעותיו, הוא מניע את העולם כולו, עד כדי כך רב מעלת נותן הצדקה. ונוכל להוסיף על דבריו, שהלא כל הטבע יש לו אחיזה במניין שבעה. וכאשר אדם נותן צדקה וגומל חסד, הרי הוא משבר את הטבע שבקרבו, אותו טבע רע שטבע בו הנחש בעת יצירתו, ואם כן הוא מוריד את כוח הטבע שהוא כוח מספר שבע, ועל כן הוא מתברך בשש ברכות, לרמז על כך ששיבר את הטבע שמניינו שבע.

האדם מסוגל להפך טבעו

דבר נפלא איתא מדודי זקני הרה"ק הדברי יואל זי"ע (בדרשותיו על חנוכה, אופן עה), המבאר ביאור שמיימי של כומש. בדבריו הוא עומד על המקראות בפרשת וישלח, בהיאבקו של יעקב אבינו עם המלאך. לאחר שנאבק עמו שאלו יעקב לשמו, ואילו המלאך השיבו בשאלה: **למה זה תשא לְשָׁמַי?** ופירש"י שהמלאך התכוון להשיבו בכך שאין לו שם קבוע, כי אין למלאכים שמות קבועים אלא בכל פעם מקבל המלאך שם אחר, הנכון לו לפי השליחות אליה נשלח ממרומים. ויסוד ביאורו זה הוא מדברי המדרש.

הקשה הדברי יואל, וכי אין שמות קבועים למלאכי השרת, הלא יש את המלאכים הקדושים, מיכאל, רפאל, גבריאל ואוריאל. הלא יש את מלאך מט"ט, כל אלה מלאכים אשר שמם קבוע, ומדוע אפוא השיב המלאך לאמור שלמלאכי השרת אין שמות קבועים.

ותו, הלא איתא במדרש שאותו מלאך שנאבק עם יעקב אבינו היה הסטרא-אחרא, ואם כן מדוע הביא לו 'למה זה תשא לְשָׁמַי' ולא פירש את שמו. ועוד יותר יפלאו דברי

ג עיין בספר נור הקודש שם הוא מביא את המחלוקת בין הגרסאות במדרשים, האם המלאך הלזה היה מלאך מיכאל שעשה את

המדרש שם נחלקים החכמים אם כתלמיד-חכם נדמה לו המלאך ליעקב אבינו וחד אמר כליסטים מזוין נדמה לו. ויפלא שנחלקים על שני הפכים כאלה. הייתכן שעד כדי כך רחוקים הקצוות, אחד טוען לתלמיד חכם וזולתו לליסטים מזוין. הלא הדבר אומר דרשני.

ומבאר דו"ז הדברי יואל. שהנה ישנם מלאכים אשר נבראו מצד החסד, מלאכי רחמים כרפאל המלאך אשר כל שליחותו היא לרפא בני אדם. מאידך ישנם מלאכים שנבראו מצד הגבורה והדין וכל מהותם היא להעניש במידת הדין כשצריכים להעניש מאן-דהו. אולם אין מלאך יכול לשנות את ברייתו. בן אנוש יכול לשנות את טבעו, אבל לא מלאך. מלאך שנברא למידת הדין - לא יוכל לבצע שליחות של רחמים, וכן להפך. מסיבה זו אין מלאך אחד עושה שתי שליחויות, כי כל מלאך יכול לעשות את השליחות שבטבעו, מלאך רחמים לא יוכל לעשות שליחות דין ומלאך דין לא יוכל לעשות שליחות של רחמים.

שונה מהמלאך הוא האדם אשר נברא בצלם. האדם מסוגל ויכול לשנות את טבעו ומזוגו. זכר לדבר יש לנו בביאורו של הרה"ק האוהב ישראל מאפטא זי"ע (דו"ש לפורים) המבאר שהלא אברהם אבינו היה מהות מידת החסד, ובהושענא-רבה לאחר ההקפה הראשונה המכוונת לאברהם אבינו, אנו אומרים את הכתוב: "כי אמרתי, עולם חסד יבנה". לעומתו, יצחק בנו, היה משורש מידת הגבורה, פחד יצחק שמו נקרא. בשעה שעקד אברהם את יצחק בנו על גבי המזבח, מוכן ומזומן להעלותו כקרבן עולה כציווי של הבורא יתברך, שאלתו יצחק בנו - אבי, איככה תוכל לעשות כזו, מעשה שאתה צריך להתאזר בו בעזות ובמידת הדין, הלא אתה שורשך הוא מידת החסד והרחמים. על כן השיבו אברהם - **הנני, בני!** היינו - עתה הנני במידתך, בני, כי הטיתי את טבעי ולבשתי את תוקף מידת הדין, על מנת שאוכל לקיים את מצוות בוראי בשלימות. זהו הכוח שהעניק לנו הבורא, שנוכל לשנות את טבענו, מדין לרחמים ומרחמים לדין - הכל לפי העניין לו אנו זקוקים בעבודת הבורא.

ואמנם יהודי צריך להיות טוב במהותו, לקיים מצוות הצדקה ולהיטיב לזולתו, להתנהג במידת הרחמים אל כל אחד. **נתן תיתן לו, ולא ירע לבכך בתתך לו** - מצווה עלינו התורה הקדושה. אולם מאידך עלינו לדעת לשנות את הטבע כשצריך, ללבוש מידת הדין והגבורה כשצריך, וכאשר נוכחים לראות אנשים אשר חפצים חלילה להוריד יהודים אבל שאולה ולהעבירם מאמונת אבותיהם

מה שעשה לכבודו של מקום, או שמא בכלל הס"מ והרבה יש להאריך בדבר.

הטהורה, במקרה כזה אין מקום לרחמים יתרים, אלא צריכים להתאזר בעוז ובתעצמויות, להילחם נגדם במידת הדין והגבורה.

כתלמיד-חכם נדמה לו

לפי האמור מבאר הדברי יואל את עניין הדלקת נרות התנוכה שאנו מדליקים נגד הנרות שהיו דולקים בבית המקדש, במנורת הזהב. כי הלא שבעת הנרות שבבית

ד נאים הדברים למו שאמרו - דודי-זקני הקדוש מסאטמור זי"ע. צדיק זה אשר מחד היה כל כולו מידת החסד עד שאמרו שמימות הרה"ק הדברי חיים מצאנז זי"ע ועד לדו"ז הדברי יואל, לא היה בעל צדקה וחסד גדול כמותו. בעיני ראיתי גם חזיתי בחלק קטן ממפעלות הצדקה והחסד אשר עשה ופעל אותו צדיק וקדוש. אולם מאידך, כשהיה צריך, הוא היה הקנאי והלוחם הגדול בקיימו ולא תגורו מפני איש, להילחם בעושי רשעה. פוק חזי את ספריו הקדושים, דברי יואל, על הגאולה ועל התמורה; צא ולמד בדברותיו ורשפי הלהבות אשר דיבר בעידן רעוא-דרעווין, בתוקף ועוז נגד אותם רשעים שכל הפצם ומהותם היה להעביר יהודים על דעת קונם. ולא היו אלה ימים כימינו כאשר כבר לא חכמה גדולה להיות מתנגד לציונות, אלא בימים בהם היו מומרים להכעיס והיה צריך במלחמה גדולה וכבדה נגדם.

אספר עובדה אודות יהודי חשוב שהתגורר בווייליאמסבורג שלפרנסתו סחר בעתיקות (נכניז מהה חשבויידיים והרבינים שם בעיר, יוסף). ביום מן הימים הגיע היהודי אל דו"ז מסאטמור זי"ע וסיפר לו על חפץ יקר שביקרים שמוצע למכירה, מדובר היה בכתב-יד שכתב הרה"ק הישמוח משה זי"ע. כתב-יד כזה נדיר הוא ביותר וחישובותו עולה עד הקרקע. במיוחד אצל הרבי מסאטמור שהיה קשור בנימי נפשו לוקנו הישמוח משה אשר היה רבו מעולם העליון. היהודי שיער שהרבי יסכים לשלם את הסכום הגדול עבור רכישת כתב-היד העתיק והחשוב. ואכן, הרבי התרגש ביותר והסכים לשלם את הסכום הכביר. הוא ביקש מהיהודי, הסוחר, שיתן לו ארכה של ימים אחדים להשגת ההון הדרוש לרכישת הכתב-יד.

כעבור ימים ספורים שב היהודי והפעם בכתב-היד בידו. הרבי התרגש ביותר ונכנס אל חדרו הפנימי. שם היה עוסק בענייני כספים - על מנת להביא לו את הסכום הגדול שהשיג. כעבור מספר דקות יצא הרבי מן החדר ובצאתו נעצר על המפתח, ליד המזוזה, הוא נשא עיניו אל-על ועמד בדביקות משך כעשר דקות כשלאחר מכן נענה ואמר: "ניין". לאחר מכן פנה אל היהודי ושאל אותו: "כמה אתה אמור להרוויח מהעסקה הזו, כמותו?" נבק הסוחר בסכום והרבי הניח בידיו את הסכום באומרו: "החלטתי שלא לקנות את כתב-היד הקדוש, ובכל זאת אני רוצה שאת הילתך נוקבל..."

כעת הוציא הרבי מחקו שלוש מעטפות שבכל אחת מהן יש סכום כסף נכבד - סכום הכסף שהיה מיועד לרכישת הכתב-יד וכעת חולק לשלושה חלקים - הוא מסרם לידי היהודי וביקש ממנו לעשות עבורו דבר שלוחות ולמסור את המעטפות שלושה יעדים שונים, כשהוא מזוהר לבל יהיו לספר חלילה שהכסף מגיע ממנו. מעטפה אחת - עבור משפחה המושיאה את אחד הצאצאים ואין לה מעות להוצאות הנישואין. מעטפה נוספת - עבור משפחה שאין להם די לשלם סכר לימוד והמעטפה השלישית - למשפחה נזקקת נוספת.

זו היתה מהותו של דודי זקני קדישא, אשר היה גדול במידת החסד כאברהם, והסכים לוותר על יקרת לבבו בשביל לפעול מעשה חסד לזולתו. ומאידך, למען כבוד שמים היה לובש אצטילא דפחד יצחק, בגבורה ונדין. כוח זה היה לצדיקים שהיו מוסלים להלפך טבעם כאשר הדבר היה נצרך, וזו הלאה אין להם למלאכי האשר.

הבחירה מכוונים נגד שבע המידות אשר מבטאות את שבע הטבעים שיש לו לאדם - חסד וגבורה, תפארת, נצח והוד, יסוד ומלכות. כל אחת מהמידות הללו ניתנו לנו על מנת להשתמש בהם בחיי היום-יום למעשה (וכפי שכבר הדרוך לבאר בארוכה הרמ"ק בספרו תומי דבורה). והמרומוז בזה שהצדיקים יכולים להשתמש בכל המידות, פעמים בדין, פעמים בחסד פעמים בתפארת המוזגת וגבורות וחסדים כאחד, בשונה ממלאכי מקום שכל אחד מהם נברא במהותו ושליחותו בלבד.

ברם, מגלה הדברי יואל, שבשונה מיתר המלאכים שכל אחד נברא לשליחות משלו, הרי שהשטן הוא היצר-הרע, הוא הסטרא-אחרא והוא מלאך המוות, הוא המלאך היחיד היכול להלפך את פניו לשני צדדים ובכל פעם לבצע שליחות אחרת, כי מאחר וכל בריאתו היא כדי שתהיה בחירה בעולם ויהיה כוח המסית את האדם לעשות רע, על כן הרשות בידו נתונה להלפך את עצמו ולהציג עצמו בכל פעם בצורה אחרת ובגוון אחר. כאשר בא היצר הרע אל אדם ירוד וחוטא להסיתו לדבר עבירה, הרי הוא מתלבש ובא לפניו כשיגען עם בלורית גדולה על ראשו, כמי שפרק מעצמו עול. ואילו כשהוא בא אל אדם צדיק וחסיד על מנת לנסות להפילו ברשתו הוא מגיע כמתחסד ומצטדק, לובש אצטילא של האי חסיד האי ענו וכובע רחב תיתורא על ראשו. שכן אם יבוא אל הרשע בלבוש צדיק - הרשע לא יאבה שמוע לו, ואם אל הצדיק יבוא בבלורית מגודלת - שלח ישלחנו מעם פניו. כך מהפך הס"מ את מידותיו ואת מראוהו מאיש לרעהו.

לפי זאת יתבארו לנו דין ודברים שהיו בין יעקב אבינו לבין הס"מ שהגיע להילחם עמו. יובן מדוע הוא לא השיבו מה שמו, כי אמנם כל מלאך יש לו שם המורה על מהותו, יש מלאכים של דין ומלאכים של רחמים. אולם היצר הרע אין לו שם מכוון, כי בכל פעם הוא מתגלה בשם אחר ובצורה אחרת, הכל לפי שליחותו. גם נוכל להבין את אשר נחלקו חכמים אי כתלמיד חכם נראה לו או כליסטים מזוין. כי זה דרכו של היצר, הוא יכול לשנות את פניו כתלמיד חכם שתר אחד צדקות ושלימות ומאידך כליסטים מזוין המלטסת את הבריות - הכל לפי השליחות ולפי הדרך בה הוא רואה שיכול יותר להפיל את האדם לכבשן העבירה.

להיזהר ממידות רעות

הרי למדנו על כוחו של האדם שיש בו מידות שונות והוא יודע להטות את עצמו למידות הטובות, לשבר את טבעו הארסי אותו ירש מהנחש - בין היתר על ידי קיום מצוות צדקה. ועתה נמשיך בעניין המידות ודרכי ההתנהגות עד שנבוא ללמוד את הדברים מפי התנא באבות.

כך אמרו חכמינו במסכת עירובין (ק, ב) שאלמלא למדנו מן התורה את מצוות הצניעות - היינו לומדים אותה מן החתול אשר יש לו הנהגות של צניעות. ואילו את איסור גזל, מן הנמלה היינו לומדים, שכן נמלה מקפידה שלא לגזול מפיזורי חברותיה; כשהיא פוגשת גרגיר תבואה, היא תריחנה ואם תזהה שהוא שייך לנמלה אחרת, היא לא תיגע בו. הקשה הרה"ק בעל 'חידושי הרי"ם' מגור זי"ע (ע"י ש"ח שרפי קודש, ח"ב אות ע), לכאורה, אם באמת היינו יכולים ללמוד את חשיבות הצניעות ואת איסור הגזל מבעלי החיים, מדוע שלא נלמד מהם, מדוע אפוא היתה התורה להאריך ולהרחיב בגדר הציוויים הללו.

ומבאר בחריפות - שהלא הנמלה אכן אינה גוזלת את חברותיה, אולם חברותיה מניין להן גרגירי חיטה? הלא מן האדם הן גוזלות. הנמלים גוזלות את בני האדם אולם בינם לבין עצמם הם מצטדקים שלא לגזול (ובגמרא מסופר שמצאו בחנר"ה הנמלים סכום עצום של שלוש מאות כור חטים מזה שגזלו מבני אדם) - על כן מרבי' כזה המלמד איסור גזלה כשהוא בעצמו גוזל, אין אנו רוצים ללמוד. מהאי טעמא אנו לומדים את איסור גזלה מן התורה ולא מן הנמלה.

באותו קו נוכל להמשיך ולומר שאמנם כן, האדם יכול ללמוד את מידותיו מן החיות ומן הבהמות; להיות עז כנמר, קל כנשר, רץ כצבי וגיבור כארי. אולם אילו פנים יהיו לנו כשהרבי' שלנו ממונו אנו לומדים על חשיבות המידות ועל דרכיהן - תהינה חיות השדה. כי אמנם אדם צריך להיות עז כמו נמר - אולם אם מן הנמר ילמד את מידת העזות, הוא יקבל ממנו את העזות דטומאה, עזות מושחתת. אם את גבורתו ילמד אדם מן הארי - הוא ייקח את גבורתו במטרה לגבור על זולתו ולהקניטו. את המידות עלינו ללמוד מן הצדיקים והחסידים, מפייהם של רבותינו. כי אם מן החיות נלמד, אנו עלולים למצוא את עצמנו מושתמשים עם המידות לרע. ואם נחשב, נראה ששמות אלה המינים - **נמר, נשר, צבי, ארי**. עולים במכוון למספר **אָרְף קנ"ד** ומספר זה עולה במכוון כמספר התיבות - **זוה מידות רעות**. ונפלא.

ועלינו לדעת שכל מידה ומידה אפשר להשתמש בה לטוב ולמוטב, אשר המנצלה לטוב ואוי לה למי שמנצלה לרע. אפילו עניין מיתה שהוא על פניו רע ואצל אומות העולם הוא גרוע ביותר כאשר איש את רעהו יכול לטבוח בלהט המרביה או הוויכוח, הרי שאצלנו היא הופכת לנעלית כאשר מקיימים את דרשת חז"ל: "זאת התורה, אדם כי ימות באוהל - אין התורה מתקיימת, אלא בני שממית עצמו עליה", הופכים את המיתה לדבר טוב וחיוני, מיתה של שקיעות בתורה. ועל כך מצווה אותנו התורה **שאל אבי"ך ויגדך, זקנך ויאמרו לך**, ללמוד מאבותינו את אומנות התורה. **אבי"ך נטריקון אדם כי ימות באוהל**.

כך לגבי כל מידה ומידה. התורה אמרה בפרשת קדושים 'חסד הוא' כשהכוונה לגילוי עריות, הרי לנו שאף מידת החסד אפשר לנטותה לטוב ואפשר לנטותה לרע, חלילה. גבורה יכולה להיות עזות ותקיפות דקדושה והיא יכולה להיות כעס ורוע. על כן תחילה מונה יהודה בן תימא את המידות שמצויות גם בבעלי חיים אולם מיד לאחר מכן הוא אומר **עו פנים לניינים** - זה שילמד את מידת העזות מן הנמר, מן החיה הטמאה ולא מרביתו הצדיקים, סופו להתדרדר במידה זו ולרשת גינינים. והתנא מסיים בתפילה שנוכח במהרה **שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך** - בבית-המקדש הוא המקום הנכון לעסוק ולהתעלות בתורה. משם נלמד, מן התורה ומן המקדש את המידות הטובות. על כן אם נחשב מניין תיבות **כח תורה תפלה** נמצא שגם הן עולות כמניין **אָרְף קנ"ד** כמניין המידות הרעות, כי זה לעומת זה עשה האלוקים.

אינו הולך ואינו עושה

משלמדנו על הטבעים שיש אצל האדם ועל המידות אשר האדם צריך להשתמש בהן לטוב ולא חלילה למוטב, נוכל להבין את דברי המשנה הראשונה בה פתחנו, משנה ד'ארבע מידות בהולכי בית המדרש'. כי נוכל ללמוד מכל האמור שיש מי שמשתמש במידה טובה אולם משתמש בה לרעה, כשם שיש מי שמהפך מידה רעה ומשתמש בה לטובה, לעבודת קונו. כי יש מי שהוא מתנהג כביכול בטוב, אף לבוש בגדי שיראין, ובאמת אינו אלא בעל

ה השיעור נמסר, כאמור דרך מערכת 'קול סאטמר', וכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, ציין: "את המידות הטובות צריכים ללמוד ממקום קדוש ולשאוב מבאר קדוש, כבארה של חצר הקודש סאטמר. מקום קדוש בו דו"ץ כ"ק אדמו"ר הבריך משה זי"ע השפיע לאלפים ולרבבות מים חיים מבארה של תורה, ואת דרכו בכך ממשך ממלא מקום קדשו, כ"ק האדמו"ר מסאטמר שליט"א, אשר נושא בעול ובמשא העם".

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א אף התייחס לכך שבשנה זו לא זכו המוני בני ישראל מכל תפוצות תבל לעלות למירון, להלכת מחוקק ספון, בהתבטאו: "בשנה זו, עקב המצב השורר, לא היתה אפשרות להגיע אל הציון הקדוש במירון, אולם יהודים בכל מקום שהם התפללו והעתירו ופעלו בזכותה דבר יוחא. זכרני שבאחת השנים נכחתי בארה"ב בל"ג בעומר בצלו של דו"ץ הדברי יואל זי"ע, ביום זה ראו פניו מאירים בשבתו עם חסידים, והיה מעתיק שפע ברכות ומאציל ישועות על כל המסתופפים בצלו. אחד היהודים במחיצתו נענה ואמר בצחות הלשון ש'מונר' נטריקון 'מירון'. בשמוע הרבי את דבריו, הפטיר: 'מירון איז מירון, אולם גם כאן יכול להיות בחינת מירון, אם נלמד מדברי תורתו של רשב"י, נמשך הנה בחינת מירון".

עד כאן דברות הקודש אשר מסר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בקול סאטמר, מכאן ואילך מה שהוסיף לדרוש בקדשו בשיעור פרקי אבות בליל ישישי פרשת בהר-בחוקות.

מידות מושחתות. כי רק מי שמקבל תורה מפי רבותיו הוא יודע איך להשתמש במידות לטוב ולא חלילה להיפך.

כך תתורץ קושייך של מרנא הבעש"ט ז"ע שהקשה מדוע מנה התנא את זה ש'אינו הולך ואינו עושה' בין הולכי בית המדרש, הלא הוא אינו הולך כלל ואף אינו עושה. ואנו נתרץ ונאמר שלעולם לא מדובר במי שיושב בביתו ואינו מגיע בכלל לבית-המדרש, אלא מדובר במי שמגיע דבר יום ביומו לבית המדרש, ולא רק שהוא מגיע אלא שהוא יושב לצד גמרא גדולה, מתנועע אנה ואנה, הוא משתמש בסידור כוונות עב כרס, גרביים לבנות לרגליו ועל טליתו יש שתי עטרות עבות. אולם בפועל הוא 'אינו הולך ואינו עושה', בפועל הוא לא הלך מימיו לבית המדרש ומימיו לא עשה כלום. כי הכל רק מן השפה ולחוץ אולם באמת אינו צדיק כלל ואינו משתמש בנטייתו לטובה, אלא אדרבה, חכם הוא להרע. הוא זה שהוא כביכול 'הולך ועושה' כאשר בפועל הוא רשע ש'אינו הולך ואינו עושה'.

הדברים מקבלים תוספת משמעות בימים אלה, כאשר המצב הנוצר חייב את כל אחד להפוך לרב ולפוסק הלכה בתוך קירות ביתו, בנוסף לכך גם מחנך דגול ומורה השקפה לבני המשפחה. כל אחד פוסק את פסקו. וכמובן כל אחד עושה את חשבון הנפש, למה עשה ה' ככה ומה הוא יכול לתקן בעצמו. אולם צריכים להיזהר שלא ללמוד מאחרים דברים שאינם טובים, לא מכל אחד מותר ללמוד. מאיש כזה אשר יוצר לעצמו שולחן-ערוך פרטי הנוגד את כללי ההלכה, ממנו אסור ללמוד. התורה הקדושה היא אמת וכל דבריה אמת ואת הלכותיה עלינו לקיים בכל מצב שהוא, בין אם נעים וטוב לנו ובין אם לאו. גם אם השכן או הידיד מלביש על עצמו אצטלא כאותו 'אינו הולך ואינו עושה' והוא מגדפך לאמור: 'כמה רע מעללים אתה שאתה מתפלל בביתך, ללא בית-כנסת ובלא מניין, בלי קדיש ובלי ברכו', אף אתה נצור לשונך והמשך להידבק בהלכה הפסוקה המחייבת אותנו להחמיר במצוות 'ונשמרתם מאד לנפשותיכם'.

כוחן של מידות

לא בכדי נוקט התנא בלשונו ארבע **מידות** בהולכי בית-המדרש, וגם ביתר המשניות המנויים ב'אבות' נוקט התנא לישא ד'מידות', כי בכך הוא מורה לנו שהכל תלוי במידותיו של האדם, המידות - הן העיקר. כי מי שיש לו מידות טובות והתנהגות טובה, אזי גם אם אינו מושלם, עדיין טובה הוא יורש וגן-עדן הוא נוחל. זה שמידותיו טובות מקבל שכר גם אם הוא 'הולך ואינו עושה', כי בעצם הליכתו בנינוחות לבית-המדרש, בהתרגשות, לבית אלוקים מהלך ברגש, הרי הוא מטמיע בצאצאו אחריו את

דרך החינוך, את ההליכה. ועל כן גם אם הוא אינו יכול בסוף לעשות - עדיין הוא זוכה לשכר הליכה.

גם זה שעושה למרות שאינו הולך - עדיין שכר מעשה בידו. אכן, אין בידו מצווה מן המובחר, אולם בכל זאת בעצם מעשהו והתנהגותו במידות טובות, הוא זוכה לקבל שכר. ועל כן צריכים לחנך את צאצאינו במסורת המידות הטובות, לא להיות 'אינו הולך ואינו עושה', לא להתנהג להיפך מהדרך הישרה, חלילה. וכמובן, לשמוע לקול גדולי ישראל, מה שגדולי ישראל מצווים אותנו - עלינו לקיים גם במחיר מסירות נפש.

דוגמה של מי שהוא למעשה הולך ועושה אולם נחשב לאותו שאינו הולך ואינו עושה המכונה 'רשע', ראינו בשבוע החולף, ביומא דהילולא של רבי שמעון בר יוחאי. אמנם אינו רוצה להרחיב בדבר כי להיכנס לוויכוחים הללו הוא מעצנתו של היצר. יש אנשים שסבורים שהם קיבלו הזמנה מיוחדת מרשב"י והם טיפסו למירון ביערות ובהרים כשהם עוברים על התורה המחייבת אותנו במצוות 'ונשמרתם' ועוברים על ציוויים של גדולי ישראל - הלא המה בבחינת הרשע שאינו הולך ואינו עושה.

אולם יתרה על הכל צריכים להישמר גם בענייני המידות, לשמור על המידות, להיזהר לא לשחרר את חרצובות הפה והלשון, להישמר מכל נדנדו של כעס, שלא חלילה לרדות בצאצאים, לא לצעוק על בני הבית ולא להתרעם על השכנים. גם מי שאינו סובר כדעתך, לא עליך להוכיחו בצעקות, לא כל שכן שצריכים להיזהר מכך כשצאצאינו נמצאים סביבנו. כי אין לך דבר גדול מאשר המידות הטובות.

הנה זה עומד אחר כתלנו עוד ימים אחדים כבר נזכה להיכנס לבתי הכנסיות ובבתי המדרשות ומעתה נדע איך עלינו לבוא ולעשות בבית המדרש, מתוך מידות טובות ומתוך אמת יוקדת.

להתכונן לקבלת התורה

אומר היה הרה"ק ה'בני יששכר' מדינוב ז"ע שמיום קדוש של ל"ג בעומר ועד למתן תורה, ישנם ט"ו ימים המכונים על התורה הקדושה - כי לקח טוב נתתי לכם, תורת אל תעזבו, אין טוב אלא תורה. הימים הללו שנותרו עד יום חגנו, יום מתן תורה המה ימי הכנה, ימים בהם אנו מכינים את הלב ואת המידות הטובות לקראת קבלת התורה.

בימים אלה עדיין יהודים רבים מתבוססים במצב הקשה בייחוד בנושא הפרנסה בו רבים הם שניזוקו. בתלמוד מסופר (תענית ה, ב) שפעם אחת היו שתי גזירות נוראות מרחפות על ראשי עם קדוש, גזירת רעב וגזירת מגפה. התלמידים לא יודעו על מה להתפלל כי קבלה היתה בידם

יעזור הקב"ה שלא יישמעו עוד קולות שוד ושבר בגבולנו. שלא יהיה עוד אסון בתוך אמוני עם סגולה. וזאת על ידי שנעתיר ונתפלל, תפילה בימים אלה הקודמים למתן תורה בבחינת 'דרך ארץ קדמה לתורה', ותיבות **דרך ארץ** עולות כמספר **תקמ"ו** כמניין **תפלה**. עלינו להעתיר לבורא שישפיע שפע פרנסה, שיעצור את רוע המגפה ויפתח לנו את שערי התורה ביום חג מתן תורה, בבריות גופא ונהורא מעליא.

יהא רעווא שנוכה לשמוע בקול אלוקינו בדברו אלינו ובהכריזו ביום חגנו 'אנוכי ה' אלוקיך'. להיות מהולכי בית המדרש, בין מן ההולכים ובין מן העושים, להיות בבחינת 'חסיד' שהוא-הוא התואר הנעלה ביותר שאפשר לזכות בשר ודם, כי חסיד כנודע הוא במעלה עליונה יותר מצדיק. ובזכות תיקון המידות נזכה להזדכך כראוי ולקבל במהרה את פניו של הגואל הצדק, במהרה בימינו אמן.

שאי אפשר להתפלל על שני דברים בבת אחת, לכך הגיעו למסקנה שהם ישאלו ויבקשו בתחינתם שתתבטל מהם גזירת המיתה והמגפה הרעה, ועם הרעב והמחסור הם יסתדרו. אמר להם רבי שמואל בר נחמני - הבה ונבקש ונתפלל על הרעב שישתלק, שלא יהא יותר כפון, וכאשר הקב"ה משפיע שובע והרחבה הלא לאנשים חיים הוא משפיע שפעו, ואם כן נרוויח גם שתתבטל המגפה ונישאר בין החיים, הדא הוא דכתבי' (תהלים קמ"ה, יז) - פותח את ידיך ומשביע **לכל חי** רצון.

הרי לנו שעלינו להתפלל על פרנסתו שתהא בשפע רב, פרנסה בריווח וממילא נזכה שגם הגזירה תתבטל מעלינו ותיקרע. ותפילה זו כבר תהיה ממילא גם תפילה לזכות למידות טובות כי כאשר יהיה שפע רב לבני ישראל, ממילא יוכל כל אחד לתמוך ברעהו, איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק.

וצדיקים ישמחו ועלצו לפני אלקים וישישו בשמחה

בקול רינה וחדווה, גשים אנו יחד עם כל קהל המוני אנשי שלומנו די בכל אתר ואתר לאחל מעומקא דליבא ברכת "מזל טוב" אל מול פני הקודש, עטרת תפארת ישראל אבינו רועינו ומאור חיינו, אשר בצילו הטהור אנו חוסים, ומימיו אנו שותים

כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א

לרגל השמחה השרויה במעון הקודש

בשמחת הולדת נינו בן לנכדו הרה"צ ר' חיים צבי שליט"א

בן בנו אב"ד דקה"ק ב"פ שליט"א

ואנו תפילה שישפיע עלינו שמחה זו שפע ברכה וסייעתא דשמיא, ונזכה כי כ"ק מרן שליט"א יאציל עלינו מרוחו פי שנים, ויאריך ימים על ממלכתו בבריות גופא ונהורא מעליא, להדרכינו בנתיבות חיים, על מי מנוחות ינהלנו עדי ביאת גואלנו בב"א.

מברכים נאמנה אנ"ש די בכל אתר ואתר

התורה והברכה לידידינו היקר שהשתתף בהוצאת הגליון

הרה"ח ר' **ישראל מנחם סרברובסקי** הי"ד

טאמט ריווער ניו ג'רסי לרגל

לרגל הולדת בנו בשטומ"צ

יה"ד מלפני אבינו שבשמים שיוכה לראות רוב נחת יהודי מכל יוצ"ח ולגדלם לתורה ולחופה ולמצוות ע"ד התורה והחסידות ובדרך רביה"ק אכ"ר

ברכת מזל טוב

לידידינו הרה"ח

ר' **אפרים פישל ורטהיימער** הי"ו
עורך הדא"ח במכון נועם אמרים

לרגל הולדת בנו בשטומ"צ

יה"ד מלפני אבינו שבשמים שיוכו לראות רוב נחת יהודי מכל יוצ"ח ולגדלו לתורה ולחופה ולמעשים טובים ע"ד התורה והחסידות ובדרך רביה"ק ונזכה לביאת גוא"צ במהרה אכ"ר

**התודה והברכה לידידינו היקר
שתרם מהונו את גליון השבוע**

הרה"ח ר' **משה הילל טויסיג** הי"ו
בית שמש

לרגל שמחת הולדת בתו בשעטו"מ

יה"ר מלפני אבינו שבשמים שיוכה לראות רוב נחת יהודי
מכל יוצ"ח ולגדלם לתורה ולחופה ולמצוות ע"ד התורה
והחסידות ובדרך רביה"ק אכ"ר

התודה והברכה לידידינו היקר שהשתתף בהוצאת הגליון

הבחור החתן **אליהו גולדברגר** הי"ו ק"י מאנרא

לרגל אירוסיו עב"ג בשוטמ"צ

יה"ר מלפני אבינו שבשמים שיוכה לראות רוב נחת יהודי מכל
יוצ"ח ולגדלם לתורה ולחופה ולמצוות ע"ד התורה והחסידות
ובדרך רביה"ק אכ"ר

מעומק לבבינו מברכים אנו ברכת מזלא טבא
לאנ"ש היקרים כל אחד בשמו הטוב יבורך הלוא המה

הרה"ח **מרדכי יהודה טווערסקי** הי"ו ירושלים
חתן הגה"צ ר' **דוד מאניש ראבינוביץ** שליט"א
לרגל שמחת החאלאקה לבנו היניק **אריה לייב**

הרה"ח ר' **אברהם זיבלד** הי"ו בית שמש
לרגל שמחת החאלאקה לבנו בשוטמ"צ

הרה"ח ר' **אשר קורץ** הי"ו אלעד
לרגל שמחת החאלאקה לבנו בשוטמ"צ

הרה"ח ר' **אברהם הרשטיק** הי"ו
לרגל שמחת החאלאקה לבנו בשוטמ"צ

ידידנו הנכבד הרה"ח ר' **יוסף מאיר וורטהיימר**
שליט"א ירושלים לרגל הולדת הנכד

הרה"ח ר' **ברוך שכטר** הי"ו חיפה
לרגל הולדת הנכד בשוטמ"צ

הרה"ח ר' **בן ציון רוזנגרטן** הי"ו בני ברק
לרגל אירוסיו בתו בשוטמ"צ

יה"ר שיוכה לראות רוב נחת מכל יוצ"ח ולגדלם
לתורה לחופה ולמעש"ט עד ביגוא"צ בב"א

לקבלת הגליון כל שבוע באימייל שלחו הודעה ל: dtsassov@gmail.com

ברכת מזלא טבא

לידידנו הרבני הנגיד המפואר
מוה"ר ר' **ברוך משה רייא** שליט"א
שיקאגו - פתרון מוסדותינו הק'

ולבנו

ידידנו הרה"נ ר' **צבי יצחק רייא** שליט"א שיקאגו

בעת השמחה כמעונם בהולדת הבן לנכד/בנו

מוה"ר ר' **בנימין רייא** הי"ו טראנטא

יה"ר מלפני אבינו שבשמים שיוכה לראות רוב נחת יהודי
מכל יוצ"ח ולגדלם לתורה ולחופה ולמעשים טובים ע"ד
התורה והחסידות ובדרך רביה"ק ונכה לביאת גוא"צ
במהרה אכ"ר

זמנים לשבת פרשת במדבר

מוצאי שבת ר"ת	הדלקת נרות	ישמח משה
8:48	7:14	ירושלים
8:50	6:58	ניו יורק
9:25	7:55	לונדון
10:08	8:41	

יו"ל ע"י **"מכון נועם אמרים"** סאסוב
רח' קדושת יוי"ט 1, קרית ישמח משה, גני תקווה
טל: 052-768-8014 | פקס: 03-736-1653
dtsassov@gmail.com

הפצת הדא"ח לזיכוי הרבים - כל הזכויות שמורות ©

מערכת קול סאסוב

תוכן עשיר של דברות קודש ועדכונים מהנעשה בחצר הקודש

חדש שלחה מיוחדת
לשיעורים ועדכונים בלשה"ק
- שלחה 6 מתפריט ראשי

077-26-111-04

מארה"ב: **1845-375-8752**